

Az iskola környezetnevelési programja

Az iskola környezeti nevelési programjának a meghatározása a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztésével és azok összehangolásával történik.

A környezetnevelési program felépítése:

A környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés célja, feladatai

A környezetnevelési program alapjai

- Helyzetelemzés, helyzetkép
- Erőforrások számbavétele

A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

- Tanórai foglalkozások
- Tanórán kívüli programok

A környezeti nevelés módszerei, eszközei

Iskolánk konkrét környezetnevelési feladatai

A környezeti nevelés taneszközei és kommunikációja

1. A környezeti nevelés alapelvei

Az egész emberiséget érintő, súlyosbodó környezeti válság (növekvő víz-, talaj-, levegőszennyezés) elhárítására nemzetközi egyezmények és hazai törvények születtek, de a törvények nem elegendők a problémák orvoslására. Szükség van olyan képzett, környezetükért felelősséget érző és tenni tudó, illetve akaró emberek összefogására, akik megalapozott tudásukkal, szemléletükkel képesek a környezeti problémák kezelésére, esetleges csökkentésére.

A környezetvédelem a mindennapi életünk, egészségünk szempontjából meghatározó jelentőségű, ezért óvnunk kell környezetünket, Földünket. Az elmúlt évtizedek alatt a környezetvédelem ügye háttérbe volt szorítva, amely az óriási mértékű környezetszennyezés miatt környezeti válsághoz vezetett. A világméretű problémák elhárítása, a környezetszennyezés csökkentése mindenkinek a személyes érdeke, ennek megvalósítása a példamutató, környezettudatos személet kialakításával kezdődik, amelynek egyik fontos szinterei (a szülői példamutatás mellett) az iskolák. Az iskolák feladata felkelteni az érdeklődést környezetünk megóvása iránt. A célok elérése érdekében a környezeti nevelésnek különösen a következő irányelveket kell figyelembe vennie:

- a környezet az emberiség közös öröksége,
- a környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása közös és egyéni kötelesség,
- az általános emberi egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része;
- a természeti erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni; és minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez.

Iskolánk környezetnevelési programját a fenti elvek figyelembevételével alakítottuk ki. A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelt fontosságúnak tekintjük. Ezek fogalmát, tartalmát, módjait diákjaink számára értelmezhetővé és gyakorlatban alkalmazhatóvá kell tennünk, és egyaránt meg kell jelenítenünk az egyes tanórai, illetve tanórán kívüli foglalkozásokon:

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség (ok-okozati kapcsolatok),
- helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- az alapvető emberi szükségletek,
- az emberi jogok,

- az elővigyázatosság,
- a demokrácia,
- a biológiai sokféleség (biodiverzitás) és megóvásának jelentősége.

2. A környezeti nevelés célja, feladatai

A nemzetközi és hazai elvárásoknak, közöttük az Alkotmánynak, az aláírt egyezményeknek és a hatályos jogszabályoknak (pl.: a Nemzeti Alaptanterv (NAT), a Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) stb., lásd III. fejezet) megfelelően a környezeti nevelési programunk célja a környezetükért felelős, hitelesen tájékoztatott, tájékozódni és cselekedni képes, tudatos állampolgárok nevelése.

A környezeti nevelés eredeti megfogalmazásban olyan értékek felismerésének és fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint a biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében.

A környezeti nevelésünk célja, hogy erősítse a társadalmi tudatosságot, főleg a döntési helyzetekben, s alapot teremtsen az egyének számára egy felvilágosult és aktív részvételen alapuló magatartás kialakítására a környezetvédelemben és a természeti erőforrások ésszerű és előrelátó felhasználásában.

A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden szintjén, valamennyi műveltségterületben meg kell jelennie. A NAT-ban "A műveltségterületek oktatásának közös követelményei" vonatkozó fejezetének címe Környezeti nevelés, a szélesebb és tágabb jelentéssel rendelkező fogalom: „a fenntarthatóság pedagógiája”. Ennek központi gondolata a "környezeti polgárrá" nevelés, azaz a természeti, az épített, a társas-társadalmi környezet fenntarthatósága (és ezen belül a fenntartható fejlődés, a fenntartható fogyasztás) érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt,
- a természetes és mesterséges környezet értékei iránt felelős magatartást és megőrzés igényét, a környezet szeretetét, védelmét,
- a biológiai sokféleség (biodiverzitás) megőrzését,
- tudományosan megalapozni a globális összefüggéseket,
- az egészséges életmód igényét, alkalmazásának módszereit.

A környezeti nevelés céljainak eléréséhez egyik fontos eszköznek tartottuk a kompetencia alapú oktatási program bevonását a tanórai keretekbe. A szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a környezetnevelési programunk kiemelkedően fontos feladata, amelyek közül a következők prioritást élveznek:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás,
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód,
- kreativitás,
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítőkészség,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás, kommunikáció,
- konfliktuskezelés és cselekvés fejlesztése.

Iskolánk konkrét környezetnevelési feladatait az alábbiak tartalmazzák.

3. A környezetnevelési program alapjai

a. Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk rövid bemutatása és helyzete

Intézményünk épülete nyugodt, félreeső, mégis könnyen megközelíthető utcában fekszik, 5 percre a 3. számú (kék) metró Forgách utcai megállójától. Az iskola négyszintes, 20 tanterme tágas és világos. Az iskola épülete modern és barátságos, a belsőépítész nagy hangsúlyt fektetett a színek és formák összehangolására. A bútorok és a dekorációk színben és stílusban az épülethez igazodnak. A világítás megfelelő, az ablakok nagyméretűek, a tantermek belső, helyenként külső árnyékolóval vannak ellátva. A székek és a folyosókon elhelyezett padok kényelmesek. Az iskola falait híres festők reprodukciói és diákjaink tanulmányi eredményeit igazoló oklevelek díszítik. Diákjaink kényelmét szolgálja a földszinten megtalálható olvasószoba, a büfé, valamint a csendes, jó levegőjű saját kert (740 m²). A négy emeleten összesen 5 mosdóhelyiség van, ezek a napi takarításnak köszönhetően folyamatosan tiszták és ápoltak.

Az iskola technikai felszereltsége is naprakész: könyvtár, szaktantermek, 3 számítógépteremben 88 számítógép áll a diákok rendelkezésére, a tanárok oktatási segédeszközként igénybe vehetik iskolánk 3 interaktív tábláját projektorral, szavazatszámológóval, videóit, magnóit, CD-lejátszóit, projektorait és írásvetítőit.

A fentiek alapján az iskolaépület megfelelő adottságokkal rendelkezik a nyugodt és magas színvonalú oktatás biztosítására, de mindig van néhány teendő azért, hogy még kellemesebb, még otthonosabb legyen a mindennapi iskolai élet, az ehhez szükséges feltételeket az iskola vezetése folyamatosan biztosítja.

Az iskolánkban hagyományai vannak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok látogatásának, amelyeket szakképző évfolyamokon az élet- és pályatervezés tanórákon sikerrel készítjük elő. Célunk, hogy iskolai tanulmányai során minden tanuló legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt vegyen, ezeket a sikeres programokat a gimnáziumi képzés során is folytatjuk.

b. Erőforrások számbavétele

A környezetnevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétele, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezettekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezetnevelési munkánk erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

- Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. A sikeres környezeti nevelés elérése érdekében a munkaközösségek közötti kapcsolatok erősítése elengedhetetlen. A környezeti nevelés munkájának áttekintése iskolánkban igazgatóhelyettesi feladat (gimnáziumi képzésért felelős igazgatóhelyettes), a koordinátori szerepet az iskola kémia-biológia szaktanára látja el.
- Diákok: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, amellyel szorosan együtt működve képzelhető el a környezeti nevelés, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak.

- Tanárok és diákok: A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében (lásd később) sajátítják el. A diákok és a tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában a hulladékgyűjtési akcióknak, múzeumlátogatásoknak, valamint a kialakítandó szakköri foglalkozásoknak.
- Iskolapszichológus: Egyelőre társadalmi munkában pszichológus is segíti munkánkat. Felméréseivel, és a véleményfelmérések elemzésével segíti környezeti nevelési munkánkat. A továbbiakban rendszeressé kívánjuk tenni ezeket a vizsgálatokat, hogy munkánk hatékonyságáról is tájékoztatást kapjunk.
- Iskola és a szülők: Az iskolai környezetnevelés területén is alapvető jelentőségű a szülőkkel történő együttműködés. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.
- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztratív és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei a környezeti nevelésnek. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (hiszen a papír életciklusa az élő fánál kezdődik!). Ennek a lehetőségei a féloldalas papírok használata, kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás stb. Példamutató, ha a diákok látják, hogy az iskolaépület takarítása során használt tisztítószeres környezetbarát, egészséget nem veszélyeztető termékek. Az iskolai hulladékgyűjtési akciókat továbbra is kiemelt feladatunknak tekintjük. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van. Évek óta sikerrel működik a száraz-elem gyűjtési program iskolánkban.

Iskolán kívüli együttműködés

- Fenntartó: Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje.
- Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények: A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Célunk, hogy iskolai tanulmányai során minden tanuló legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt vegyen. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.
- Civil szervezetek: A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásaikon, továbbképzéseiken, illetve mi is tartunk előadásokat, továbbképzéseket a civil szervezetek által szervezett programokon. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.
- Hivatalos szervek: A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

- Iskolai büfé: Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Fontos, hogy továbbra is megőrizzük ezt a helyzetet, hogy a büfé nem egy nagyvállalat része, hanem egy, az iskolánkra szabottan működő önálló egység. Kívánatos, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék- és gyümölcskínálat. Újra időszerűvé vált annak felmérése, hogy az egészséges táplálkozás érdekében mi legyen a büfé kínálata.

Anyagi erőforrások

Külső erőforrások

- Költségvetés. Az iskola az éves közoktatási normatíva egy részét környezeti nevelési feladatok ellátására fordítja. Ezt az összeget belépőkre és a városon belüli utazási költségekre, illetve a környezeti nevelési munkához szükséges kisebb eszköz- és szakkönyvvásárlásra lehet fordítani. Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Saját erőforrások

- Saját bevételek. Az iskolának szolgáltatási díjból, vizsgadíjból, tandíjból, valamint szülői hozzájárulásból van saját bevétele, ennek összege változó. A továbbiakban is folytatni kívánjuk azt a gyakorlatot, hogy az iskolai beszerzési egyeztetések során határozzuk meg, mekkora összeg fordítható környezeti nevelési célokra.
- Pályázatok. A pályázat megjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szolt.

4. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Pedagógiai munkánk során kiemelten fontos feladatnak érezzük, hogy diákjaink szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk, valamint a környezetvédelem fontosságát, igényét elmélyítsük. Munkánk az iskolai élet több területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden iskolai és iskolán kívüli programban törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. A környezeti nevelés fontosságát mind a NAT, mind a Kerettanterv kiemelt helyen kezeli, de sajnos önálló tantárgyként való oktatása egyelőre elképzelhetetlen, így elsősorban a természettudományos tantárgyakba ágyazva, azokkal szoros, kölcsönös kapcsolatban nyílik lehetőség a tanórai foglalkozások megtartására. A kompetencia alapú programcsomag - melyet a TÁMOP pályázaton belül bevezetünk - az új oktatásszervezési, tanulászervezési eljárásokkal lehetővé tesz egy komplettebb, átfogóbb, a felmerült problémakör alapos körbejárását biztosító órakeretet.

Érhető, hogy tehát a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése, környezet- és természetvédelmi kapcsolódási területeinek kialakítása prioritási feladatunk volt és marad. Természetesen a humán tantárgyak egyedi környezetvédelmi kapcsolatait kiemelt helyen kezelik a szaktanárok, sőt az idegen nyelvek területén a környezetvédelmi témák, cikkek feldolgozása az oktatás szerves része.

a. Tanórai foglalkozások

A hagyományos tanórai keretek között hozzárendelhetjük az adott témához a megfelelő környezet- és természetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege és a korosztály határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi étellel kapcsolatos vonatkozások, amelyekkel diákjaink a mindennapjaikban találkozhatnak.

Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerep jut az önálló ismeretszerzésre is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és a nagyszámú informatikai lehetőségeit is felhasználjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a diákok szilárd elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

A következőkben az egyes természettudományos tantárgyakra lebontva megtalálható a legfontosabb környezet- és természetvédelmi kapcsolódási pontok és rövid jellemzésük.

Fizika:

- Energiaforrások csoportosítása, jelentőségük, környezeti hatásai.
- A fosszilis energiahordozók és az alternatív energiaforrások szerepe, jelentőségei, környezeti hatásai.
- Az energetikaipar környezeti hatásai, következményei, a megelőzés lehetőségei.
- A radioaktivitás jelentősége, energetikai és orvosi alkalmazásai.
- A nukleáris fűtőanyag ciklus környezeti hatásai.
- A radioaktív hulladékok problémái.
- A radioaktivitás téveszméinek feloldása (valós félelem-e?).
- A nukleáris balesetek okai, következményei, megelőzés módjai.
- A természetes és a mesterséges sugárterhelés viszonya.
- Szennyezések terjedésének fizikai alapjai és a megelőzések módjai.
- Hang és rezgések hatásai, zajvédelem környezetvédelmi, környezet-egészségügyi kapcsolatai.

Kémia:

- Atomszerkezet: radioaktivitás, sugárforrások, az atomenergia felhasználása és környezeti hatásai (veszélyes hulladékok, orvosi alkalmazások).
- Oldatok: szennyező anyagok oldódása vízben, fontosabb szennyező anyagok hatásai, egészségügyi határértékek.
- Kémia reakciók: termokémia (energiatermelés lehetőségei, szennyezések)
- Redoxireakciók: korrózió, korrózióvédelem, galvánelemek (akkumulátorok, szárazelemek szelektív gyűjtése és veszélyes hulladékként való kezelése), elektrolízis környezeti hatásai.
- Sav-bázis reakciók: természetes indikátorok, savas esők, a kémhatás az élőlényekre.
- Szénhidrogének: energiaforrások és hatásai, üvegházhatás, ólommentes benzin.
- Oxigéntartalmú szénvegyületek: hidroxivegyületek (alkoholok ipari és élvezeti felhasználása, az alkoholizmus), éterek (dioxinok) hatásai, karbonsavak jelentősége, észterek (zsírok, olajok szerepe, élettani hatásai, környezetvédelmi problémái), szénhidrátok (élettani jelentőségük, a papír életciklusa).
- Halogénezett szénhidrogének: az ozonréteg elvékonyodásának kémiai folyamata
- Nitrogéntartalmú szénvegyületek: aminosavak, fehérjék élettani szerepük és kicsapódásukat okozó kémiai anyagok, nukleinsavak jelentősége, környezetszennyező anyagok hatása a nukleinsavakra.
- Műanyagok: használata, újrahasználat, újrahasznosítása, környezeti hatásai (égetés), szelektív hulladékgyűjtés fontossága.
- Tematikus projektek: levegőszennyezés, vízszennyezés, talajszennyezés, energiatermelés tanegységének beépítése a tantórákba, egyéb iskolai foglalkozásokba.

Biológia:

A biológia tantárgy oktatása során a környezet- és egészségvédelem szoros kapcsolatát valósítjuk meg. Az egészségvédelem feladatait részletesen az egészségnevelési program

tartalmazza. Az alábbi felsorolás a legfontosabb kapcsolódási pontokat mutatja a környezet- és egészségvédelem tárgykörében:

- Vírusok, baktériumok, gombák: jelentőségük, hatásaik és környezet-egészségügyi kockázataik.
- Az életközösségek általános jellemzői tanegység minden fejezetében kapcsolódik az egészségvédelem, környezetvédelem, környezet-egészségtan témaköréhez, pl.: víz-, talaj-, levegővédelem, biogeokémiai ciklusok.
- A környezetszennyezés egészségügyi vonatkozása: a talaj-, a levegő- és vízszennyezés hatásai, az egészséges környezet igényének kialakítása, amely az általános egészségügyi ismeretek témakörben került.
- Globális környezeti problémák: okai, következményei (üvegházhatás, globális felmelegedés, biodiverzitás csökkenése, megőrzése).
- A kórokozók és a szervezet harca, a betegségek kialakulásának lehetőségei, megelőzésük, a védekezés lehetőségei. A személyes higiénia fontossága.
- A káros szenvedélyek (drog, alkohol, dohányzás) biológiai hatásai, függőségük kialakulása. A megelőzés, a felvilágosítás és az általuk okozott betegségek okai, következményei és társadalmi hatásai.

Földrajz:

A természet-, gazdaság- és társadalomföldrajz tág teret nyújt a környezeti nevelésnek. Az egyes geoszférák végén külön leckék foglalkoznak a környezeti problémákkal, a társadalomföldrajzi részben pedig szó esik a környezet és a fogyasztói társadalom ellentmondásosságáról, a népességrobbanás következményeiről, a gazdag és szegény országok közötti szakadékról, a fenntartható fejlődésről és ellentmondásairól. Kiemelt területek:

- A kőzetburok kiemelt problémái (pl.: a bányászat, a talajpusztulás hatásai, következményei).
- A légkör szennyezői (globális felmelegedés, üvegházhatás, savas esők stb).
- A vízbázis elszennyeződése és következményei.
- A globális világ társadalmi kérdőjelei (a népesedés, az élelmezési és urbanizációs válság).
- A fenntartható fejlődés és kérdőjelei, a társadalom a gazdaság és az ökológia összefüggése a globális világban.

Magyarország környezetvédelmi állapota. Magyarország helye a globális világban.

Osztályfőnöki órák:

Iskolánkban osztályfőnöki órákon helyet kapott a környezetvédelem és az egészségvédelem ügye, ezeket minden évfolyamon megtartják kötetlen beszélgetések, vitafórumok keretei között.

b. Tanórán kívüli programok

Iskolánk a tanórákon kívüli programok keretében is minden lehetséges eszközzel igyekszik a környezetvédelem ügyét előremozdítani. Kiemelendő jelentőségű foglalkozásaink a következők:

- Múzeumok (Természettudományi Múzeum), kiállítások, nemzeti parkok, az Állatkert felkeresése és különböző foglalkozásokon való részvétel vagy óra tartása.
- Környezetvédelmi tevékenységgel foglalkozó szervezetek megismerése (civil szervezetek, szennyvíz-tisztítótelep, hulladéklerakó telep stb.).
- Évenkénti papírgyűjtési, veszélyes anyaggyűjtési akció, amely hozzájárul az iskolai szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítéséhez, kiteljesedéséhez.

- Minden évfolyamon a tanévvégi tanulmányi kirándulások az egészséges életmódhoz kapcsolódnak, amely elengedhetetlen része a környezetvédelemnek.
- Terveink között szerepel természettudományi szakkör létrehozása érdeklődő diákjaink számára, amelyben fontos szerep jutna a környezet- és természetvédelem kérdéseinek.
- További terveink között szerepel „Jeles Napok” megrendezése (A víz világnapja – március 22., A Föld napja – április 22., Környezetvédelmi világnap – június 5. stb.), amely során az egész iskolára kiterjedő programokkal szeretnénk felhívni a figyelmet a környezetvédelem fontosságára többek között az „Iskola Napon” vagy „Téma Nap” alkalmával.
- Környezeti nevelés témában élenjáró referencia-intézmény megtekintése, egy „jó gyakorlat” átvétele
- 2012. szeptember 1-től felmenő rendszerben lehetőség környezetvédelmi területen közösségi szolgálat teljesítésére.

5. A környezeti nevelés módszerei, eszközei

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választani, amelyek alkalmazásával a környezeti nevelési céljainkat sikeresen képesek leszünk megvalósítani. A környezetnevelésben az alábbi módszereket tartjuk iskolánkban megvalósíthatónak, amelyekkel színesebb, tartalmasabb órák tarthatók, illetve diákjaink érdeklődését felkelthetjük, és elgondolkodtathatjuk őket a környezetvédelem, az egészségvédelem kérdésköréről:

- Játékos módszerek, csoportos játékok alkalmazása (pl.: „a vízmolekula csodálatos utazása”, asszociációs térképek, környezetvédelmi társasjátékok).
- Igényes házi dolgozatok készítése (9. és 10. évfolyamon a környezetvédelem területei közül egy témának a részletes bemutatása kötelező jellegű).
- Tanulói kiselőadások a környezetvédelem, az egészségvédelem témájában.
- Terepgyakorlati módszerek alkalmazása: egyszerű, célzott megfigyelések végrehajtása, illetve terepen végzett feladatok a tanulmányi kirándulások során. A terepgyakorlati módszerekkel fejleszhető a közösség és diákjaink kreativitása, amellyel a közösségépítés módszerei is bekerülnek a környezeti nevelés módszertani készletébe.
- Modellkészítés, környezetvédelmi hatásvizsgálatok, kísérletek.
- Riportok, cikkek készítése. Az iskolai hirdetőtáblák megfelelő teret nyújtanak a „Jeles Napok” figyelemfelkeltő propagandájához.
- Művészeti kifejezés környezetvédelmi témában: vizuális művészet, fotóművészet, vagy az önkifejezést segítő egyéb művészeti ágakban az „Iskola Nap” keretei között.
- Multimédiás módszerek beemelése a környezeti nevelésben.
- Az iskola saját kertjében történő „szabad” órák tartása.

Iskolánkban elsősorban a természettudományos tantárgyakra támaszkodva a fenti módszerek folyamatos megvalósítása jelenleg is folyik (házi dolgozatok, kiselőadások, kísérletek stb.). Iskolánk szakképzéséből adódóan a számítástechnikai háttérre alapozva az informatika, az interaktív módszerek, eszközök nagy segítséget nyújtanak a környezeti nevelésben.

6. Iskolánk konkrét környezetnevelési feladatai

A következőben a környezeti nevelésünk konkrét feladatai találhatóak:

Hagyományaink ápolása:

- év végi tanulmányi kirándulások környezeti neveléssel, kulturális értékekkel való megtöltése, sikeres lebonyolítása,
- az „Iskola Nap” szervezése, környezetvédelmi értékkel való kiegészítése,

- osztályfőnöki órákon történő környezet- és egészségvédelmi oktatás az élet- és pályatervezés órák környezetvédelmi témáira alapozva,
- a papírgyűjtés és szelektív hulladékgyűjtési program folytatása.

Új tervek:

- a környezetvédelem témáinak további beépítése minden műveltségi területbe,
- természettudományi szakkör létrehozása,
- „Jeles Napok”-ról történő megemlékezés,
- drogprenziós és egészségvédő programok létrehozása,
- környezetvédelmi pályázatokon való sikeres részvétel.

Szaktárgyi célok:

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon
- a kétszintű érettségi környezeti vonatkozásaira való felkészítés
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása
- multimédiás módszerek, számítógép alkalmazása szakórákon is.

7. A környezeti nevelés taneszközei és kommunikációja

Taneszközök

Az iskola rendelkezik az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasznált vegyszereket, eszközöket, valamint lépést kell tartani a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni. Az iskola profiljából adódóan jól felszerelt számítástechnikai laborjai sikeresen hozzájárulhatnak a környezetnevelés ügyéhez, hiszen diákjaink számára a számítástechnikai feladatok megoldása mindennapi rutint jelent.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzékébe bekerüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

Kommunikáció

A környezeti nevelésben szükséges a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább olyan fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott, látott média-irodalomban kritikusan mérlegelve tudjanak eligazodni. Képesek legyenek az értékes információkat megkülönböztetni az értéktelentől, ehhez kitűnő gyakorlati lehetőség a kiselőadások tartása. Megtanulhatják a szereplés, az előadások módszertanát. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban, szóban egyaránt, ezen képességek napjainkban nélkülözhetetlenek.

Iskolán belüli kommunikáció formái:

Kiselőadások tartása megfelelő szemléltetéssel, igényes házi dolgozatok készítése, poszterek készítése, bemutatása, faliújságon közölt információk készítése.

Iskolán kívüli kommunikáció formái:

Környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból, szakfolyóiratokból, szakkönyvekből (akár idegen nyelvű anyagból), együttműködés környezetvédelmi szervezetekkel, hatóságokkal.

Összegzés

Iskolánk környezetnevelési programjával igyekszik annak a felelősségteljes kihívásnak megfelelni, amellyel hozzájárulhat a környezetükért felelősséget érző, környezettudatos polgárok neveléséhez, szemléletük fejlesztéséhez. Hiszen a Földet érintő globális problémák ismerete, megoldási lehetőségei és a fenntartható fejlődés lehetőségei a modern természettudományos műveltségen kívül, az általános műveltség szerves része, mindannyiunk közös érdeke.